

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbilst
izcilībai

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ekonomikas valsts 23.olimpiāde, 3.posms
Uzdevumi (70 punkti)
2022.gada 1.martā

Dalībnieka kods:

Sniedz atbildes tam norādītajās vietās. Punktu skaits par pareizām atbildēm norādīts iekavās.

1. uzdevums (11 punkti)

Kā mainās kopējie ieņēmumi katrā no situācijām? (3 p.)

Situācija:

Atbilde:

1.1	Preces A cena samazinās un tās pieprasījums ir absolūti neelastīgs.	
1.2	Preces B cena paaugstinās un tās piedāvājums ir elastīgs.	
1.3	Preces C cena paaugstinās un tās piedāvājums ir neelastīgs.	

Kas mainās vairāk – tirgus līdzsvara cena vai tirgus līdzsvara daudzums? (2 p.)

Situācija:

Atbilde:

1.4	Zemes tirgū Jūrmalā pieprasījums palielinās divas reizes.	
1.5	Vieglo automašīnu tirgū pieprasījums palielinās divas reizes.	

Kāda ir svaigpiena piedāvājuma elastība? (2 p.)

Situācija:

Atbilde:

1.6	Īsā laika periodā	
1.7	Ilgstošā laika periodā	

Kādus secinājumus var izdarīt par precī A, B, C vadoties pēc to ienākumu elastības koeficienta, kas norādīts tabulā iekavās? (3 p.)

Prece:

Secinājums par preci:

1.8	Prece A ($e = -0,76$)	
1.9	Prece B ($e = 0,5$)	
1.10	Prece C ($e = 2,1$)	

Ko var secināt par precī D un E, ja šo preču krusteniskās elastības koeficients $e = 0$? (1 p.)

1.11	
------	--

2. uzdevums (8 punkti)

Pilsētai elektrības patēriņš pīķa stundās ir 80 megavatstundas. Elektrību var ražot termoelektrostacijās (TEC). TEC kā kurināmo var izmantot ogles vai gāzi. Ogļu TEC var izbūvēt par 50 miljoniem eiro un tā var nodrošināt maksimālo patēriņu 30 megavatus stundā (MW/h), bet gāzes TEC celtniecība izmaksās 10 miljonus eiro un tā maksimāli var nodrošināt 5 MW/h. Vienas kilovatstundas ražošanas vidējās kopējās izmaksas (ATC) ogļu TEC ir 4 eiro centi, ja TEC strādā ar maksimālo jaudu, bet 16 eiro centi par kwh, ja ražo 20 MW un 24 eiro centi par kwh, ja ražo 10 MW. Gāzes TEC vienas kilovatstundas izmaksas ir 12 eiro centi par kilovatstundu, ja ražo 1-5 MW.

Veic aprēķinus un atbildi uz jautājumiem!

2.1	Kādas ir minimālās TEC celtniecības izmaksas, lai nodrošinātu pilsētai nepieciešamās elektrības ražošanu? Cik ogļu un cik gāzes TEC ir jāuzbūvē, lai tās ekspluatētu ar maksimālo jaudu? (2 p.)
2.2	Kādas būs vienas kilovatstundas vidējās kopējās izmaksas (ATC), ja elektrību ražos tevis iepriekšējā jautājumā izvēlētajās elektrostacijās? (2 p.)
2.3	Kādas būs vienas kilovatstundas izmaksas, (lai ražotu 80 megavatus), ja pilsētas dome uzceltu trīs ogļu TEC? (2 p.)
2.4	Izvērtē piedāvātos risinājumus no ilgtspējas un ES Zaļā kursa aspektiem! (2 p.)

3. uzdevums (10 punkti)

Izvēlies jebkuru tirgojamu preci, kuras ražošanā Latvijai nav nedz absolūtas, nedz salīdzinošas priekšrocības.

Izvēlētā prece:

- 3.1 Vienās koordinātu asīs ar pieprasījuma un piedāvājuma līknēm attēlo šīs preces tirgus situāciju Latvijas tirgū! Nosaki, kurā tirgū (Latvijas vai pasaules) šīs preces tirgus līdzsvara cena būs augstāka un attēlo to grafiski! (4 p.)

- 3.2 Pieņemsim, ka Latvija iesaistās brīvā starptautiskā tirdzniecībā un Latvijas iesaiste nespēj būtiski ietekmēt cenu pasaules tirgū. Grafiskā pie jautājuma 3.1 attēlo izmaiņas šīs preces tirgū Latvijā pēc iesaistes brīvā tirdzniecībā. (2 p.)

Nosaki, kā iesaiste brīvā starptautiskā tirdzniecībā ietekmēs: (4 p.)

3.3	šīs preces patērēto daudzumu Latvijā	
3.4	šīs preces ražošanas apjomu Latvijā	
3.5	patērētāju ieguvumu Latvijā	
3.6	ražotāju ieguvumu Latvijā	

4. uzdevums (11 punkti)

Nosaki vai apgalvojums ir patiess (P) vai aplams (A)! Šaubu gadījumā pieraksti īsu komentāru.

*Apgalvojums:**Atbilde:*

4.1	Izglītības ieguvei un kvalifikācijas paaugstināšanai recesijas laikā ir mazākas alternatīvas izmaksas.	
4.2	Brīvā tirgus ekonomikā tikai uzņēmumi nosaka, ko ražot.	
4.3	Ja preces A cena samazinās, tad preces A pieprasījuma līkne nobīdās pa kreisi.	
4.4	Visos tirgos cenu nosaka tikai pieprasījums un piedāvājums.	
4.5	Pievienotā vērtība ir valsts teritorijā gada laikā saražoto galaproduktu vērtība naudas izteiksmē.	
4.6	Progresīvu ienākuma nodokļu sistēmu uzskata par vienu no ekonomikas automātiskiem stabilizatoriem.	
4.7	Valdības izdevumu un nodokļu politikas vienīgais mērķis ir samazināt bezdarbu un inflāciju.	
4.8	Ja faktiskais bezdarba līmenis ir vienāds ar dabiskā bezdarba līmeni, tad reālais IKP (izlaide, Y) ir vienāds ar potenciālo IKP.	
4.9	Ja Lietuvā un Igaunijā ir strauja ekonomikas izaugsme, tad varam sagaidīt, ka palielināsies arī Latvijas IKP.	
4.10	Pirmie, kas palielināja naudas piedāvājumu, bija zeltkaļi, kad viņi zelta noguldītājiem par noguldīto zeltu izsniedza papīra kvītis (apliecinājumus par noguldījumu).	
4.11	Izmaksu inflāciju var izraisīt tikai nominālās darba samaksas un nodokļu paaugstināšana.	

5. uzdevums (7 punkti)

Pieņemsim, ka Inese visu ienākumu izlieto tikai produkta A iegādei un savu pirktspēju mēra (izsaka) ar produkta A patērēto daudzumu.

Gada sākumā, kad produkta A cena bija 2,00 eiro Inese aizdeva 100 eiro (neprasot procentus) uz gadu draudzenei Gitai. Gada laikā produkta A cena pieauga līdz 2,50 eiro.

5.1	a) Cik produkta A vienību Inese aizdeva Gitai gada sākumā? (1 p.)
5.2	b) Cik preces A vienības Gita atdeva Inesei gada beigās? (1 p.)
5.3	c) Par cik procentiem inflācija samazināja Ineses pirktspēju? (1 p.)

Pieņemsim, ka Inese paredzēja, ka gada laikā produkta A cena palielināsies līdz 2,50 eiro.

5.4	Kādu nominālo aizdevuma likmi Inesei vajadzēja prasīt, lai aizdevums inflācijas dēļ nezaudētu savu vērtību? (1 p.)
5.5	Kad Inese izsniedza aizdevumu, kādu summu vajadzēja prasīt Gitai atdot gada beigās? (1 p.)

Pieņemsim, ka Inese vēlējās savu pirktspēju palielināt par 3% un paredzēja, ka preces A cena paaugstināsies līdz 2,50 eiro.

5.6	Kādu procentu likmi Inesei vajadzēja noteikt? (1 p.)
5.7	Cik šajā gadījumā eiro Gitai būtu jāatdod Inesei gada beigās? (1 p.)

6. uzdevums (11 punkti)

Informācija par uzņēmuma izmaksām situācijā, kad vidējās mainīgās izmaksas (AVC) ir sasniegušas minimumu, ir norādīta tabulā.

Izmantojot doto informāciju, aprēķini un ieraksti tabulā trūkstošos rādītājus! (6 p.)

	P eiro	Q vien.	TR eiro	TC eiro	FC eiro	VC eiro	ATC eiro	AVC eiro	Peļņa eiro	MC eiro
6.1	3,00				6000	8000	3,50			

Atbildi uz jautājumiem! (5 p.)

- 6.2 Kas liecina, ka uzņēmums darbojas pilnīgas konkurences tirgū? (1 p.)
- 6.3 Kā ieguvi galējo izmaksu skaitlisko vērtību? (1 p.)
- 6.4 Kas liecina, ka uzņēmumam ir izdevīgi palielināt ražošanas jomu? (1 p.)
- 6.5 Ar diviem argumentiem pamato, kad uzņēmumam vairs nebūs izdevīgi palielināt ražošanas apjomu! (2 p.)

7. uzdevums (12 punkti)

Iepazīsties ar informāciju par uzņēmuma līdzekļiem un saimniecisko darbību!

<i>Rādītāji</i>	<i>2020.</i>	<i>2021.</i>
Bruto peļņa (eiro)	163 841	284 326
Peļņa pirms nodokļiem (eiro)	99 864	218 527
Neto apgrozījums (eiro)	432 379	550 796
Aktīvs (eiro)	149 262	240 642
Pašu kapitāls (eiro)	125 026	196 545
Realizācijas rentabilitāte (%)	37,9	
Aktīvu rentabilitāte (%)	66,9	
Pašu kapitāla rentabilitāte (%)	79,9	

Veic nepieciešamos aprēķinus, parādi aprēķinu gaitu un atbildi uz jautājumiem!

- 7.1 Kā aprēķina bruto peļņu? (1 p.)
- 7.2 Uzraksti divus rādītājus, kas veido starpību starp bruto peļņu un peļņu pirms nodokļiem! (2 p.)
- 7.3 Kurš rādītājs liecina, ka uzņēmuma produkcijas pieprasījums (naudas izteiksmē) 2021. gadā ir palielinājies? (1 p.)
- 7.4 Aprēķini realizācijas, aktīvu, pašu kapitāla rentabilitāti 2021. gadā un ieraksti tās tabulā! Paskaidro, ko parāda katrs 2021. gada rentabilitātes rādītājs. (6 p.)
- 7.5 Paskaidro, kāpēc 2021. gadā pašu kapitāla rentabilitāte ir lielāka par 100%! (1 p.)
- 7.6 Paskaidro kā aprēķināt uzņēmuma saistības 2021. gadā un aprēķini tās! (1 p.)